

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

August 2023

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul II 2023

August 2023

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe--6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
<hr/>	
1. Creditarea companiilor nefinanciare	5
<hr/>	
1.1. Standardele de creditare	5
1.2. Termenii creditării	7
1.3. Cererea de credite	8
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	9
2. Creditarea populației	11
<hr/>	
2.1. Standardele de creditare	11
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	12
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	16
Anexă	18

Sinteză

Pentru T2 2023, băncile din România au raportat menținerea relativ constantă a standardelor de creditare pentru împrumuturile acordate populației, concomitent cu înăsprirea standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare. În ceea ce privește evoluțiile din T3 2023, instituțiile de credit anticipează menținerea neschimbată a standardelor de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri, cât și pentru cele acordate companiilor nefinanciare, în timp ce pentru creditele de consum acordate populației este estimată o înăsprire a standardelor de creditare. Conform băncilor, riscul de credit a crescut în T2 2023 pentru 8 din cele 10 sectoare în care operează companiile nefinanciare. În continuare, cel mai riscant sector din perspectiva sectorului bancar este considerat cel energetic.

Instituțiile de credit au indicat o majorare a cererii de credite din partea companiilor nefinanciare în T2 2023. Segmentul populației a consemnat evoluții mixte, fiind raportată o majorare a cererii de credite pentru consum și o scădere a cererii de credite destinate achiziției de locuințe și terenuri. Pentru T3 2023, băncile anticipează, în principal, o creștere ușoară a cererii de credite din partea sectorului real.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

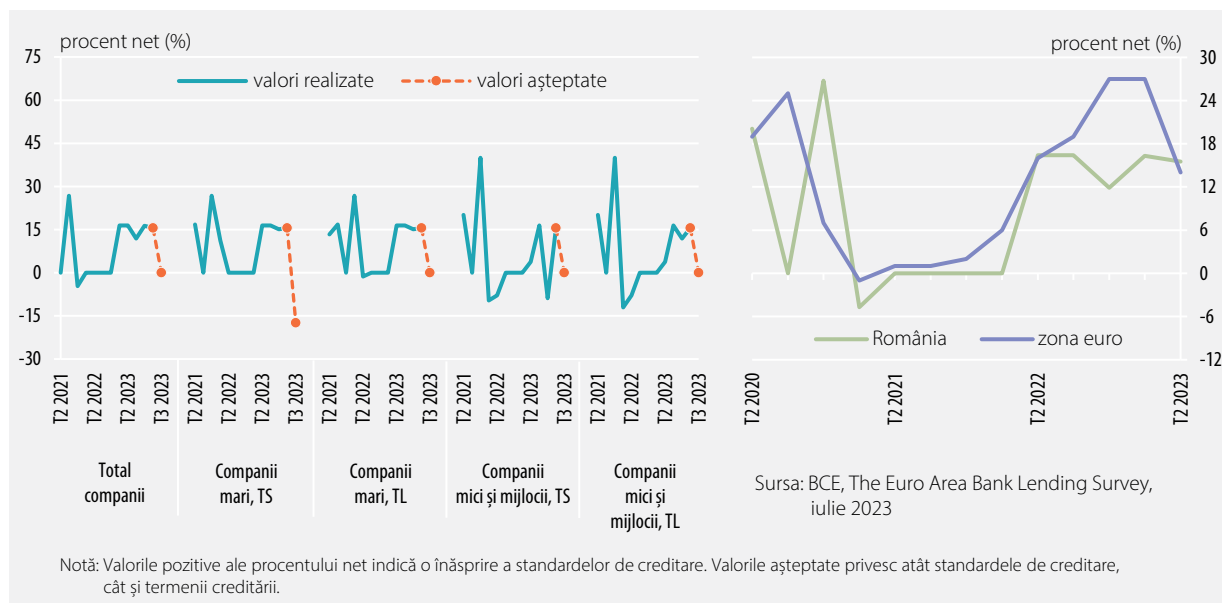
1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Pentru al cincilea trimestru consecutiv, în T2 2023 băncile autohtone au indicat înăsprirea standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare la nivel agregat (16 la sută procent net). Astfel, instituțiile de credit au raportat înăsprirea, în aceeași măsură (16 la sută procent net), a standardelor de creditare pentru împrumuturile acordate ambelor segmente, corporații și IMM, indiferent de maturitate. În ceea ce privește T3 2023, băncile anticipează menținerea neschimbată a standardelor de creditare pentru împrumuturile acordate companiilor nefinanciare, atât la nivel agregat, cât și pentru segmentele de companii și maturitățile avute în vedere, cu excepția împrumuturilor pe termen scurt acordate corporațiilor, acolo unde băncile mizează pe relaxarea standardelor de creditare (-17 la sută procent net) (Grafic 1.1)

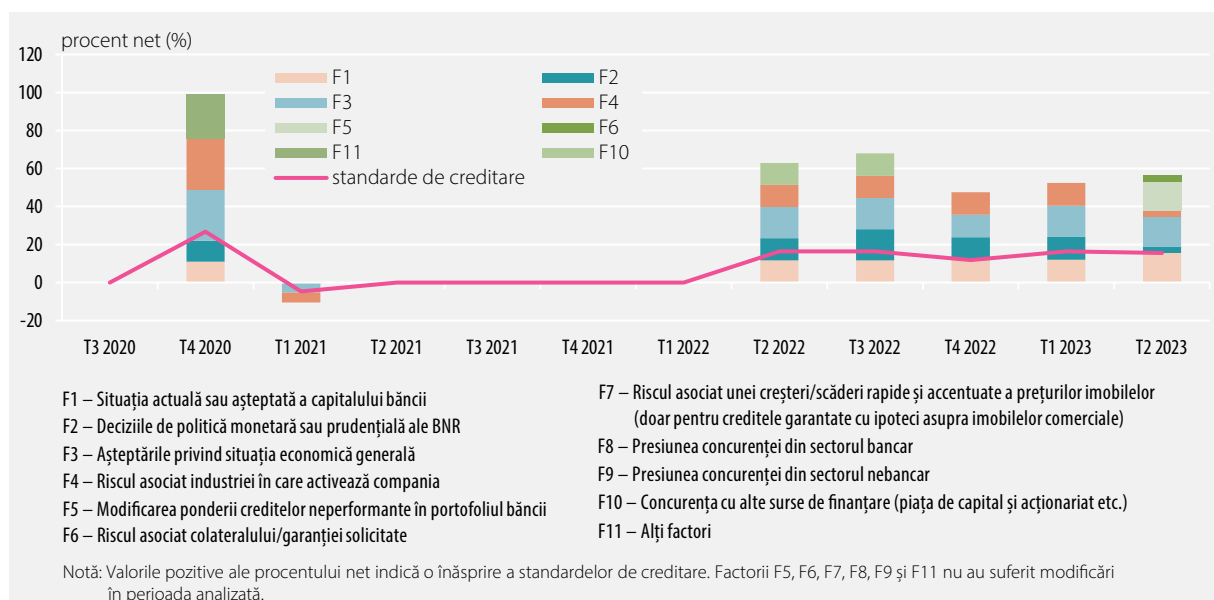
În zona euro, conform așteptărilor, instituțiile de credit au raportat continuarea ciclului de înăsprire a standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare și în T2 2023, deși într-o măsură mai redusă față de trimestrul anterior (14 la sută procent net în T2 2023 față de 27 la sută procent net în T1 2023). Principalii factori determinanți ai înăsprirei standardelor de creditare pentru firme au fost riscurile legate de perspectiva economică și situații specifice unor firme

sau industrii. Cererea de credite din partea firmelor a scăzut considerabil în T2 2023, în special pe fondul creșterii ratelor dobânzii. În plus, investițiile au avut o contribuție negativă la cererea de credite. Pentru T3 2023, băncile se așteaptă la continuarea înăsprii standardelor de creditare pentru companii, într-un ritm mai redus însă față de T2 2023, concomitent cu reducerea cererii de credite.

Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

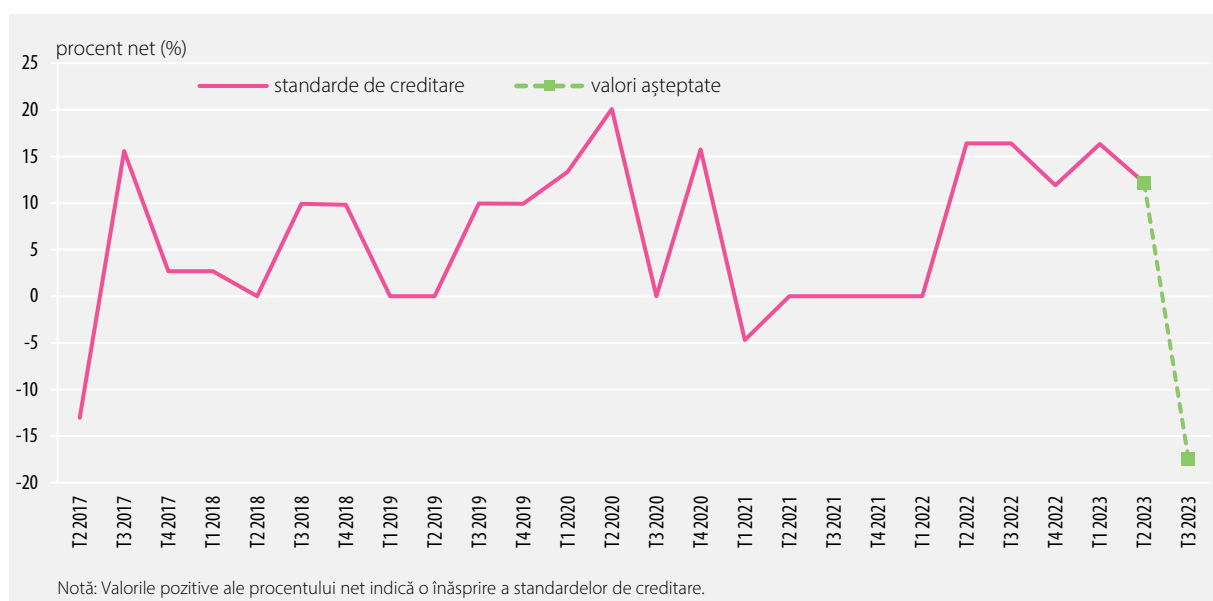

Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

În T2 2023, conform instituțiilor de credit respondente, factorii care au contribuit la înăsprirea standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare sunt: (i) așteptările privind situația economică generală (16 la sută procent net); (ii) modificarea ponderii creditelor neperformante în portofoliul băncii (16 la sută procent net); (iii) situația actuală sau așteptată a capitalului băncii (16 la sută procent net). Ceilalți factori nu au avut un impact semnificativ asupra standardelor de creditare (Grafic 1.2).

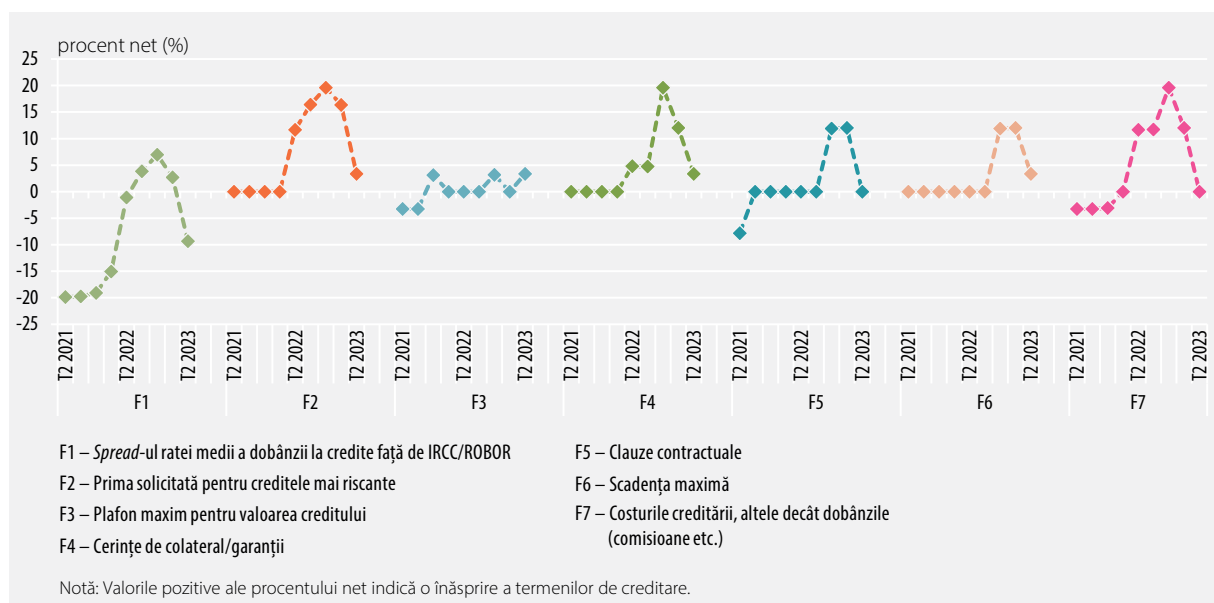
Grafic 1.3. Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale

Instituțiile de credit au raportat o înăsprire a standardelor de creditare în T2 2023 și pentru creditele garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale (12 la sută procent net), iar pentru T3 2023 băncile respondente estimează relaxarea standardelor de creditare pentru acest tip de credite (-17 la sută procent net).

1.2. TERMENII CREDITĂRII

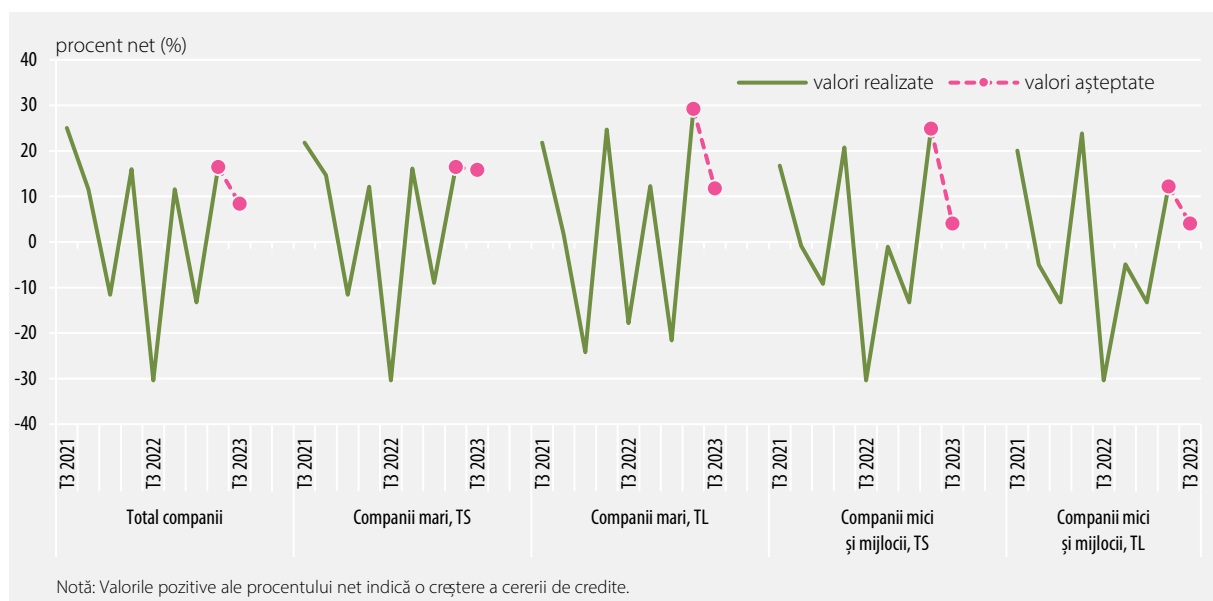
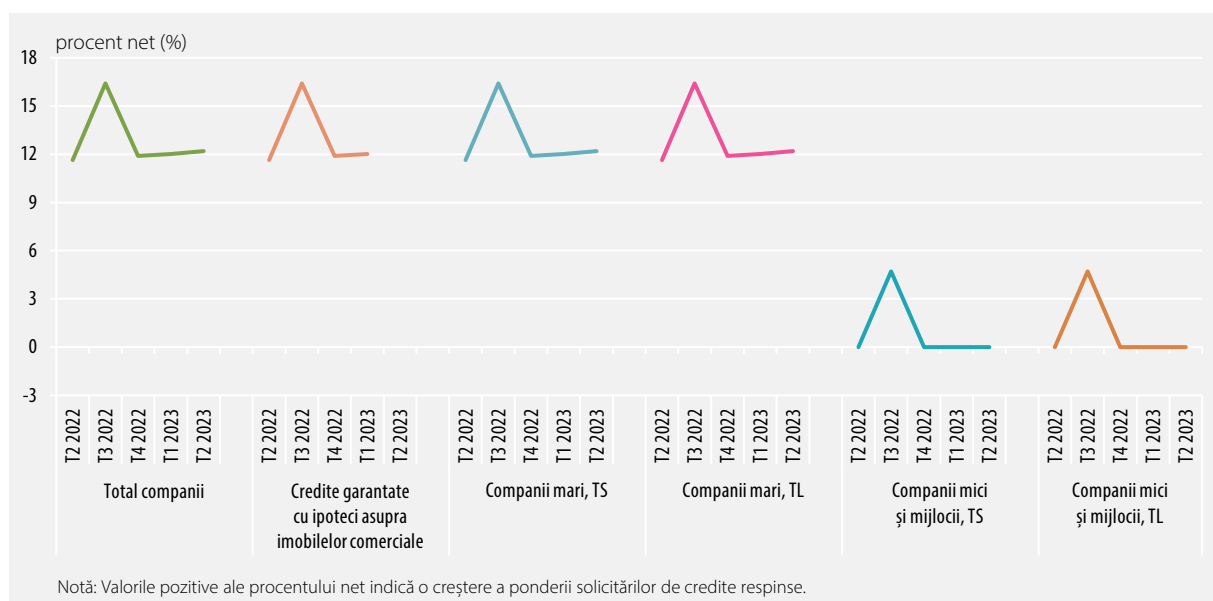
În T2 2023, termenii creditării care au avut o evoluție în sensul înăsprirei, deși marginală (3 la sută procent net), sunt: (i) prima solicitată pentru creditele mai riscante; (ii) plafonul maxim pentru valoarea creditelor; (iii) cerințele de colateral/garanții; (iv) scadența maximă. În plus, *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR 1M a înregistrat o relaxare (-10 la sută procent net) (Grafic 1.4). Ceilalți termeni ai creditării au rămas nemodificați.

Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

1.3. CEREREA DE CREDITE

În T2 2023, instituțiile de credite au raportat o creștere a cererii de credite din partea companiilor nefinanciare la nivel agregat (16 la sută procent net), contrar așteptărilor din trimestrul anterior. Creșterea cererii de credite s-a înregistrat și pentru segmentul corporațiilor, îndeosebi pentru creditele pe termen lung (29 la sută procent net), și într-o măsură mai redusă pentru cele pe termen scurt (16 la sută procent net). Pentru IMM, a fost consemnată o creștere mai accentuată a cererii pentru creditele pe termen scurt (25 la sută procent net) față de cele pe termen lung (12 la sută procent net) (Grafic 1.5). Pentru T3 2023, băncile estimează continuarea creșterii cererii de credite din partea firmelor la nivel agregat (8 la sută procent net), dar și pentru categoriile și maturitățile luate în calcul, însă cu intensități diferite (cuprinse între 4 la sută și 16 la sută procent net).

Conform băncilor respondente, în T2 2023, ponderea creditelor solicitate și respinse a înregistrat o creștere moderată, atât la nivel agregat, cât și în cazul corporațiilor (12 la sută procent net). Pentru segmentul IMM, toate băncile respondente au indicat menținerea constantă a ponderii creditelor solicitate și respinse (Grafic 1.6).

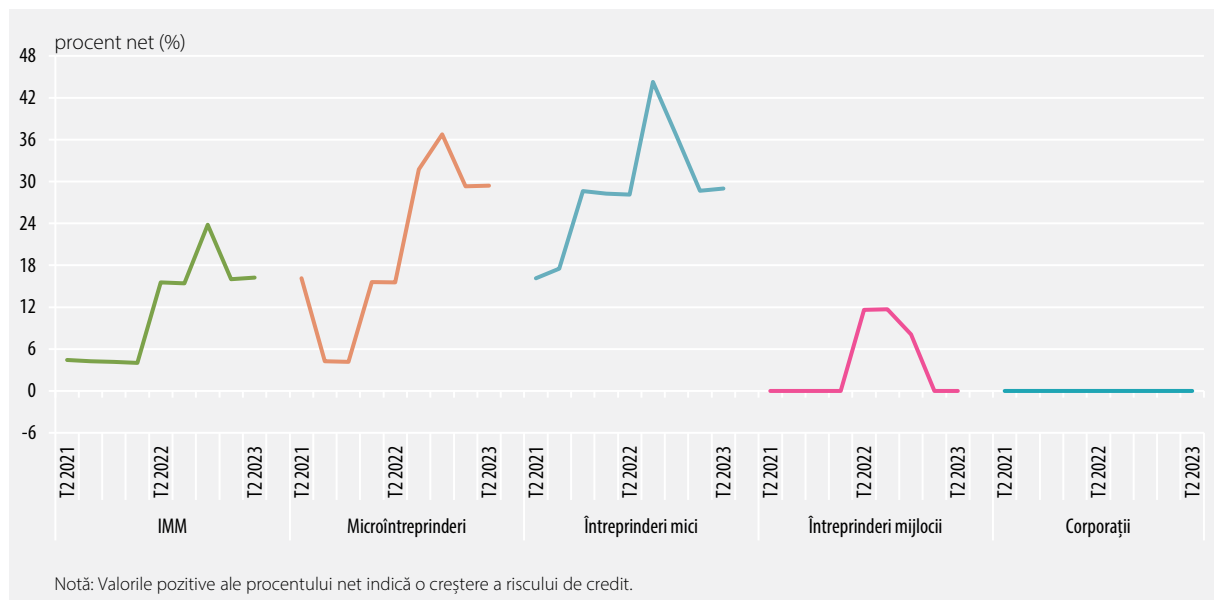
Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite**Grafic 1.6.** Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

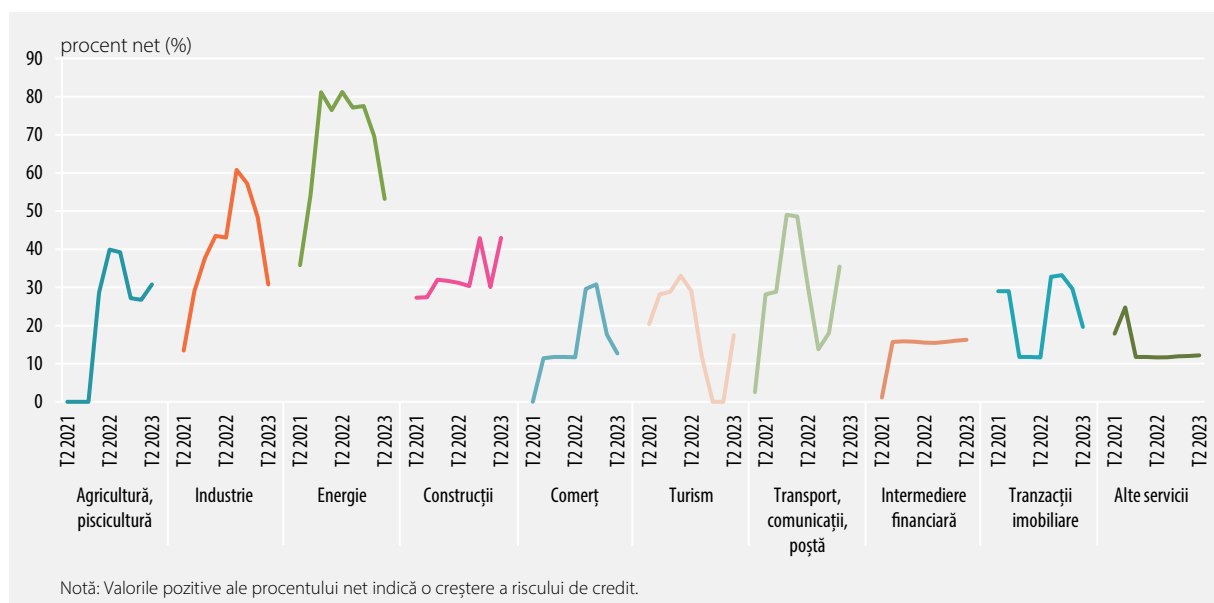
Similar sondajelor anterioare, și în T2 2023 toate instituțiile de credit respondente au indicat menținerea constantă a riscului de credit asociat creditării corporațiilor, în timp ce pentru IMM riscul de credit asociat creditării este evaluat în creștere moderată (16 la sută procent net). Din perspectiva categoriilor de IMM, 29 la sută dintre instituțiile de credit au considerat că microîntreprinderile și întreprinderile mici

au devenit mai riscante în T2 2023, în timp ce toate băncile au indicat că riscul de credit asociat întreprinderilor mijlocii a rămas constant față de trimestrul anterior.

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii

Grafic 1.8. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate

Din punct de vedere al sectoarelor de activitate, instituțiile de credit consideră că riscul de credit a crescut în T2 2023 pentru 8 din cele 10 sectoare evaluate (peste 15 la sută procent net), deși cu o intensitate mai redusă pentru 4 dintre acestea. În continuare, cel mai riscant sector este considerat cel energetic (53 la sută procent net, în scădere față de 70 la sută procent net în trimestrul precedent). Acest sector este urmat de construcții (43 la sută procent net, în creștere față de 30 la sută procent net în T1 2023) și transport (35 la sută procent net, în creștere de la 18 la sută procent net

în T1 2023). De asemenea, băncile au considerat că riscul de credit s-a menținut relativ constant pentru sectoarele comerț și alte servicii.

Nivelul pierderii în caz de nerambursare (LGD) a rămas relativ constant în T2 2023, la valoarea de 39 la sută. Din perspectivă sectorială, evoluțiile au fost mixte, LGD consemnând creșteri ușoare pentru 4 sectoare și diminuări în cazul altor 4 sectoare (Grafic 1.8). Cel mai ridicat nivel al LGD în T2 2023 se regăsește în sectorul serviciilor (44 la sută).

2. Creditarea populației

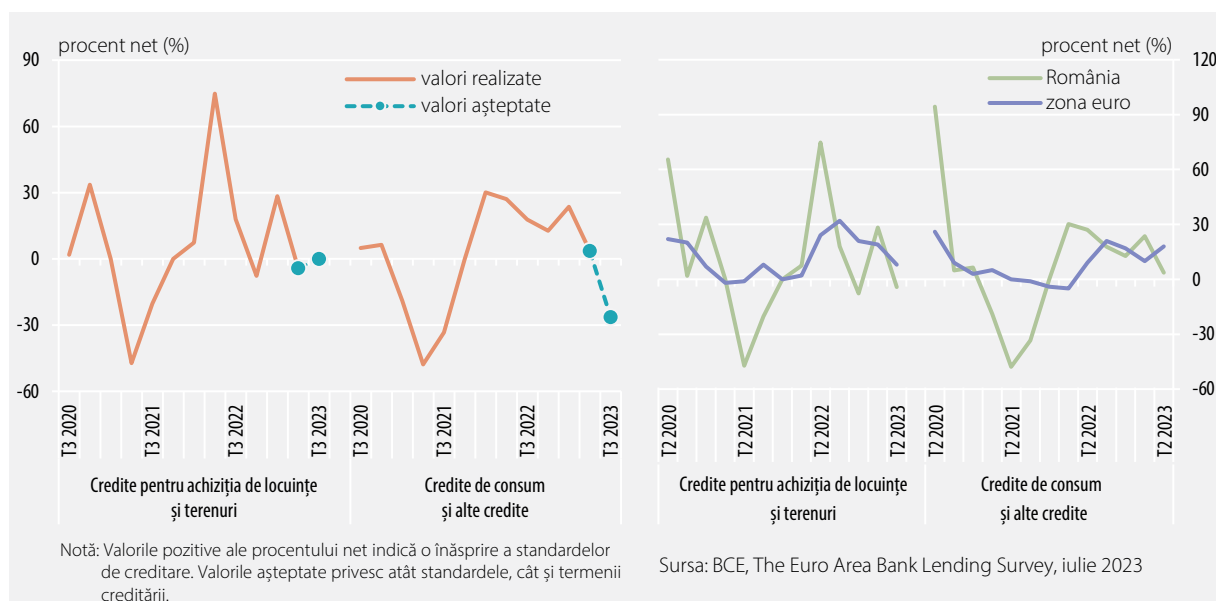
2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

În T2 2023, peste 95 la sută dintre băncile autohtone au indicat menținerea constantă a standardelor de creditare pentru sectorul populației, atât pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe, cât și pentru cele de consum. Perspectivele pentru următorul trimestru sunt de păstrare a standardelor de creditare pentru creditele ipotecare și de înăsprire a celor pentru consum.

La nivelul zonei euro se observă o continuare a înăspririi standardelor de creditare pentru segmentul populației în T2 2023. Gradul de înăsprire a fost mai puțin pronunțat față de trimestrul anterior pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe, însă mai accentuat pentru creditele de consum. Factorii ce au determinat această evoluție sunt percepția riscului în creștere pe fondul perspectivelor macroeconomice și al situației privind debitorii, toleranța la risc scăzută, precum și creșterea costurilor de finanțare ale băncilor. Pentru trimestrul următor, perspectivele instituțiilor bancare din zona euro indică menținerea standardelor de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe, pentru creditele de consum fiind așteptată o nouă înăsprire a acestora. Cererea pentru credite destinate achiziției de locuințe s-a diminuat substanțial conform opiniei băncilor, pe fondul ratelor de dobândă în creștere, al perspectivelor privind piața imobiliară și încrederii consumatorilor. Creditele de consum au fost solicitate într-o măsură mai redusă, din cauza deteriorării încrederii consumatorilor și a unor cheltuieli cu bunuri de folosință îndelungată mai modeste. În T3 2023, băncile respondente la sondaj anticipează o nouă scădere a cererilor de credit din partea populației.

Valoarea medie a pierderii în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele intrate în stare de nerambursare acordate populației și-a urmat traiectoria descendentă, -3,5 puncte procentuale, ajungând la 40,9 la sută în T2 2023. Creditele de consum negarantate (-4,3 puncte procentuale) și cardurile de credit (-3 puncte procentuale) au fost segmentele care au determinat evoluția LGD.

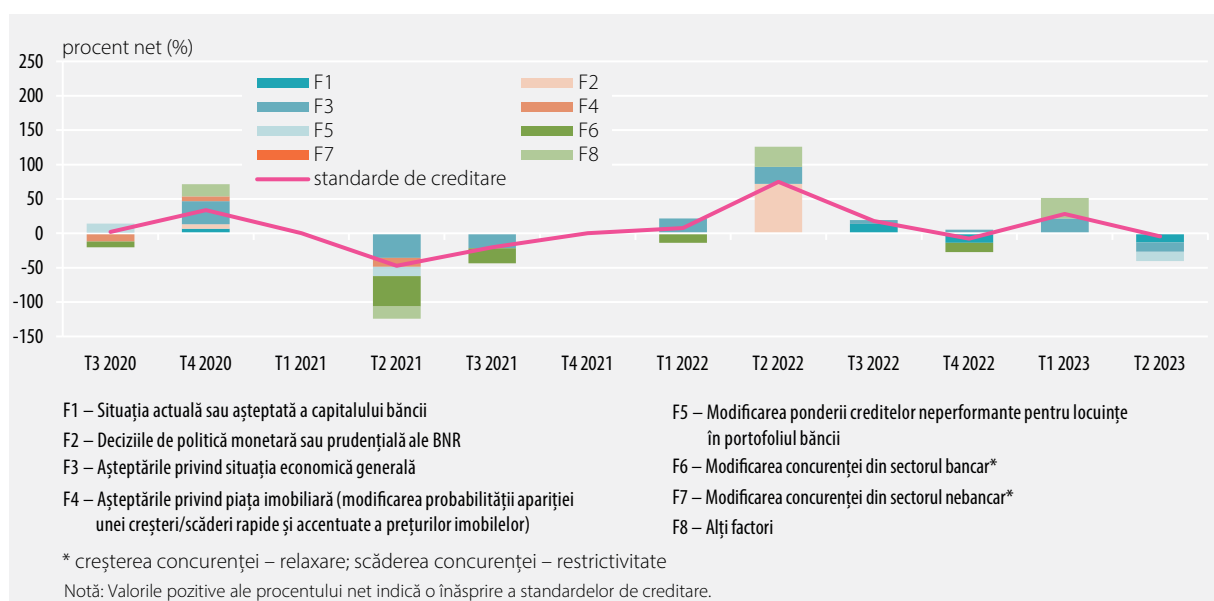
Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

Factorii care au acționat în sensul relaxării standardelor de creditare pentru împrumuturile ipotecare în T2 2023 au fost situația actuală sau așteptată a capitalului băncii, așteptările privind situația economică generală, modificarea ponderii creditelor neperformante pentru locuințe în portofoliul băncii și modificarea concurenței în sectorul bancar în egală măsură (-13,5 procent net) (Grafic 2.2).

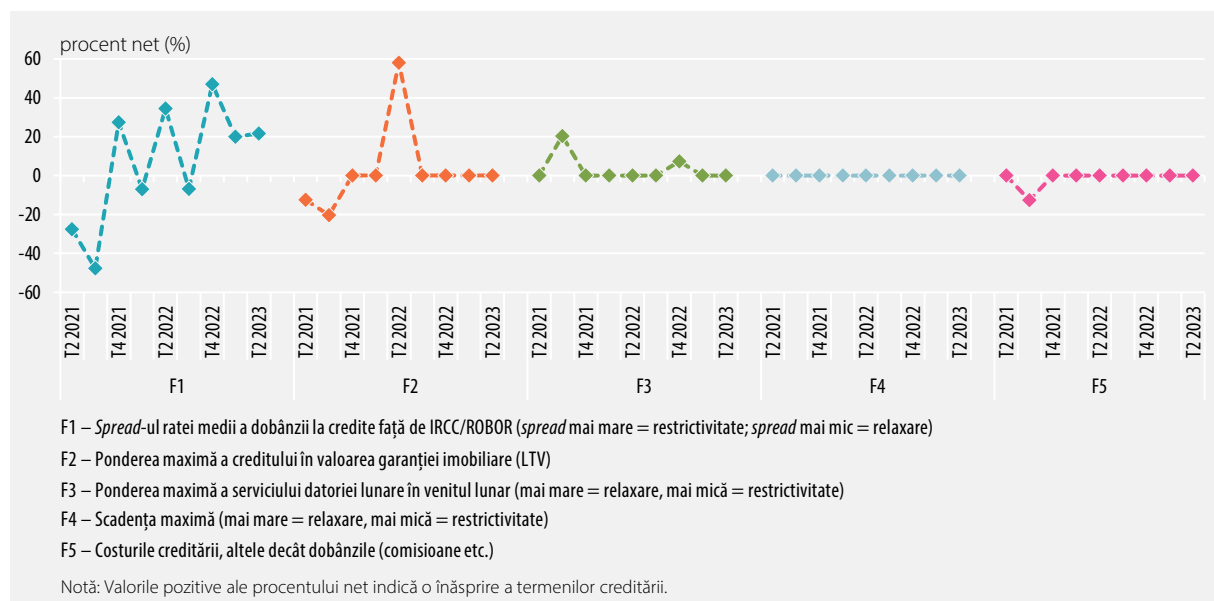
Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

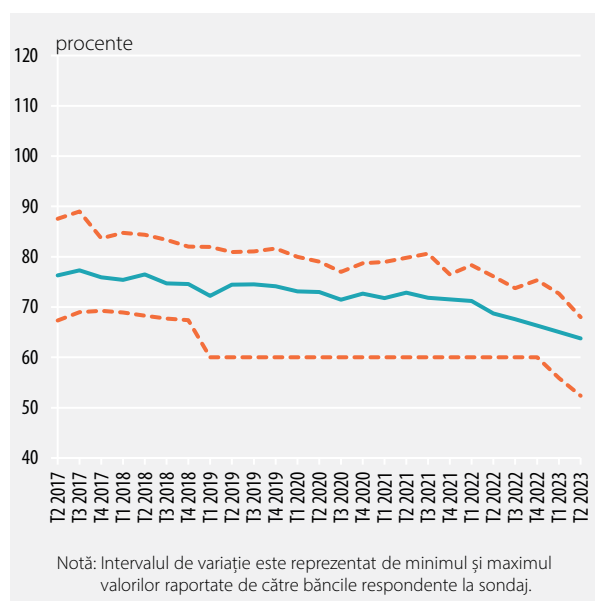
(i) Termenii creditării

În ceea ce privește termenii contractelor de credit imobiliar în T2 2023, unicul factor care a înregistrat modificări, în sensul înăsprirei, a fost *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR (procent net de 21,6 la sută) (Grafic 2.3).

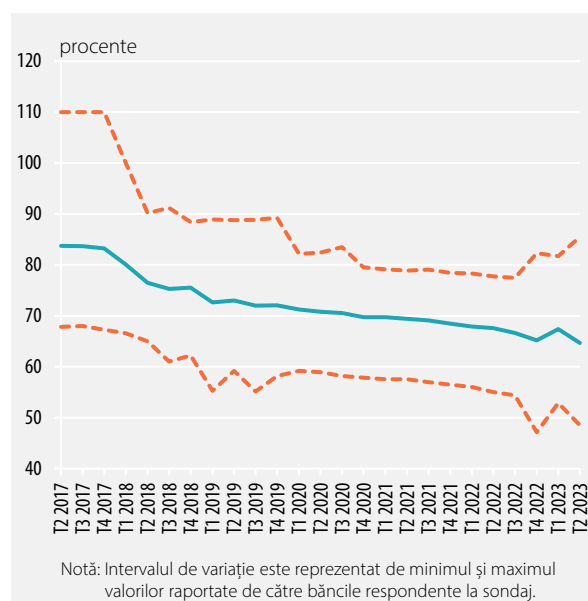
Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

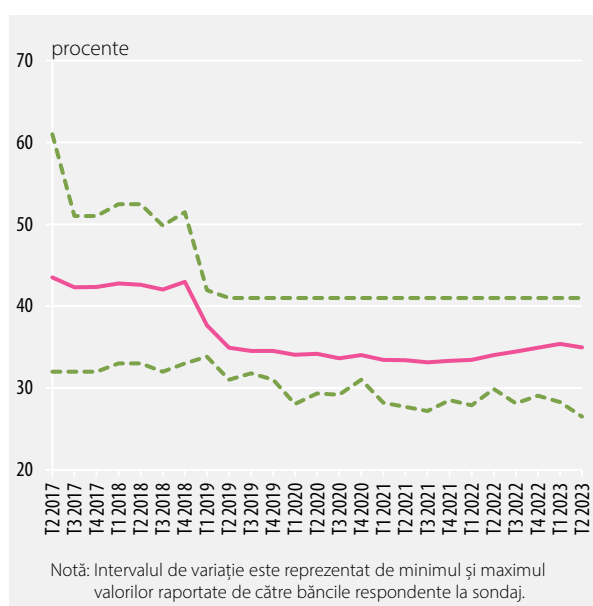
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

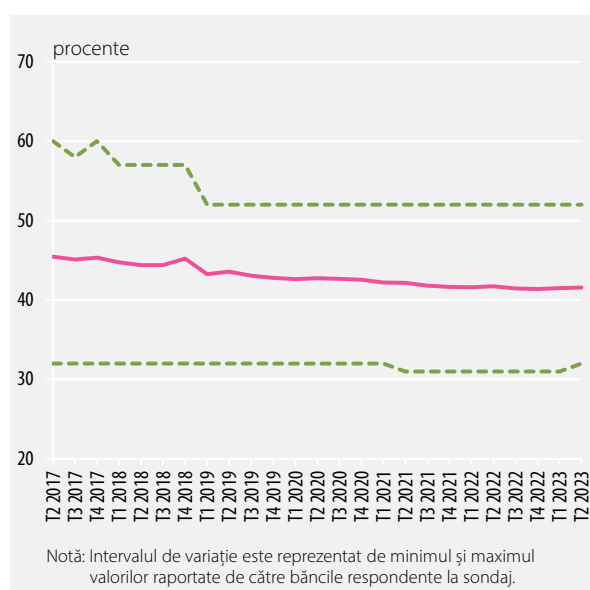
Valoarea medie a indicatorului *loan-to-value* (LTV) s-a situat la 64 la sută pentru creditele nou-acordate în ultimele trei luni, înregistrând o scădere trimestrială de 1 punct procentual. Media LTV aferentă stocului de credite acordate a ajuns la 65 la sută, cu 2 puncte procentuale sub valoarea din T1 2023 (Graficele 2.4 și 2.5).

Gradul de îndatorare a populației (DSTI) s-a menținut la o valoare medie de 35 la sută pentru creditele nou-acordate în T2 2023, fiind în ușoară creștere pentru creditele totale acordate, 42 la sută (+1 punct procentual), Graficele 2.6 și 2.7.

Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

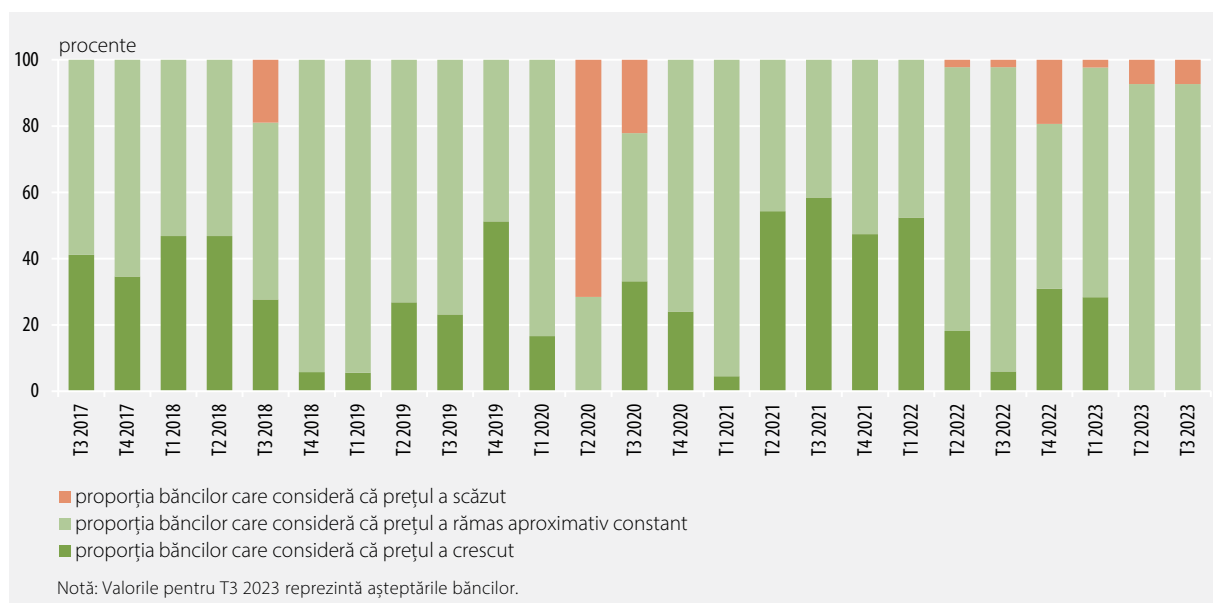
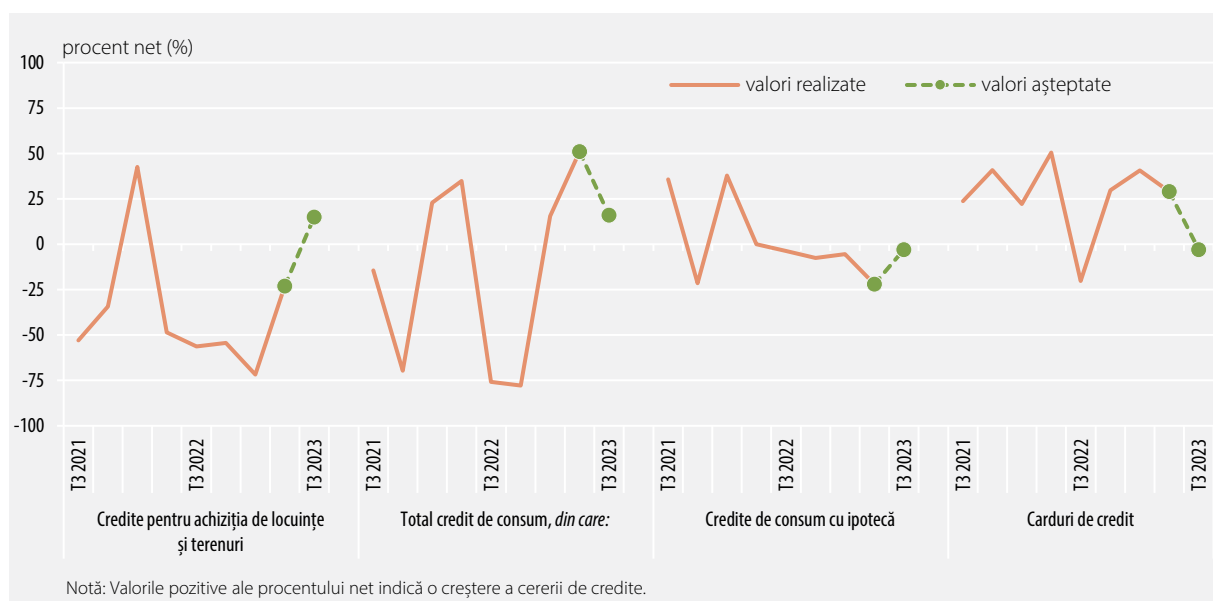
Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor locuințelor

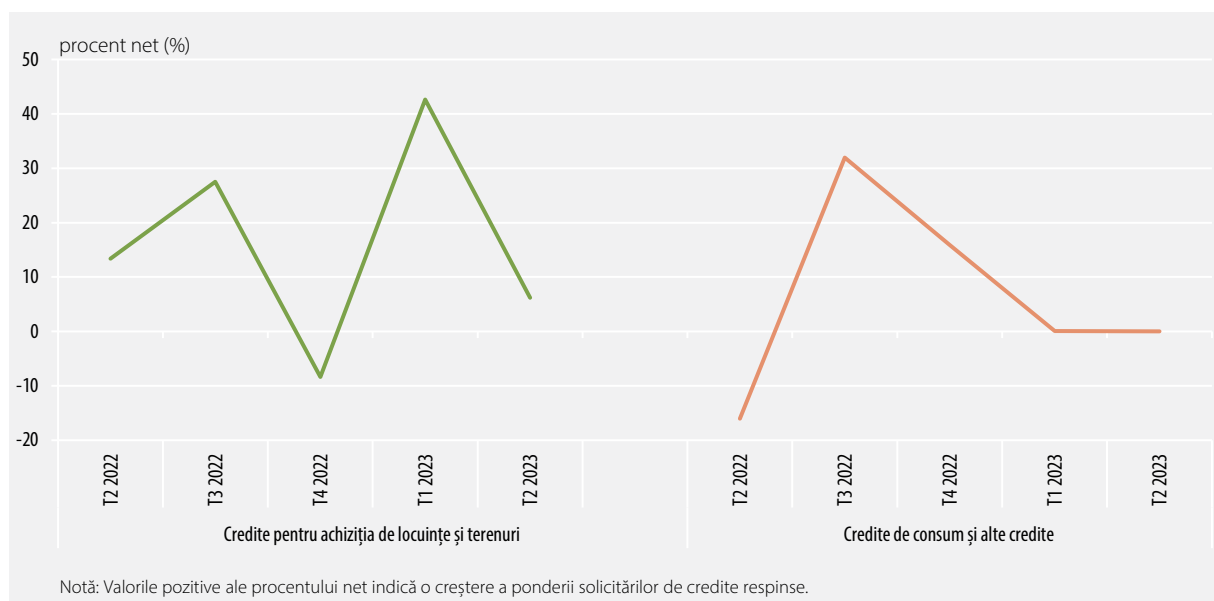
Majoritatea instituțiilor de credit participante la sondaj (92,7 la sută procent net) afirmă că prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe a rămas aproximativ constant în T2 2023, doar 7,3 la sută considerând că acesta a scăzut într-o anumită măsură. În aceeași proporție, băncile își păstrează evaluarea privind prețul mediu pentru T3 2023, Grafic 2.8.

Opiniile instituțiilor bancare în legătură cu cererea de credite destinate achiziției de locuințe și terenuri au fost diferite. Astfel, conform a 46,8 la sută dintre acestea, cererea a fost moderat mai scăzută în T2 2023, în timp ce 31,7 la sută au raportat o cerere moderat mai mare. Doar 13,2 la sută dintre instituții au văzut o cerere neschimbată pentru această categorie de credit. Așteptările privind evoluția cererii în următorul trimestru continuă să fie mixte. Astfel, 55,5 la sută dintre bănci nu anticipează modificări, în timp ce 17,3 la sută consideră că cererea va fi substanțial mai ridicată (Grafic 2.9).

Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierii băncilor**Grafic 2.9.** Modificarea cererii de credite

Ponderea creditelor solicitate și respinse de către instituțiile bancare a crescut moderat pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe (6 la sută procent net), Grafic 2.10.

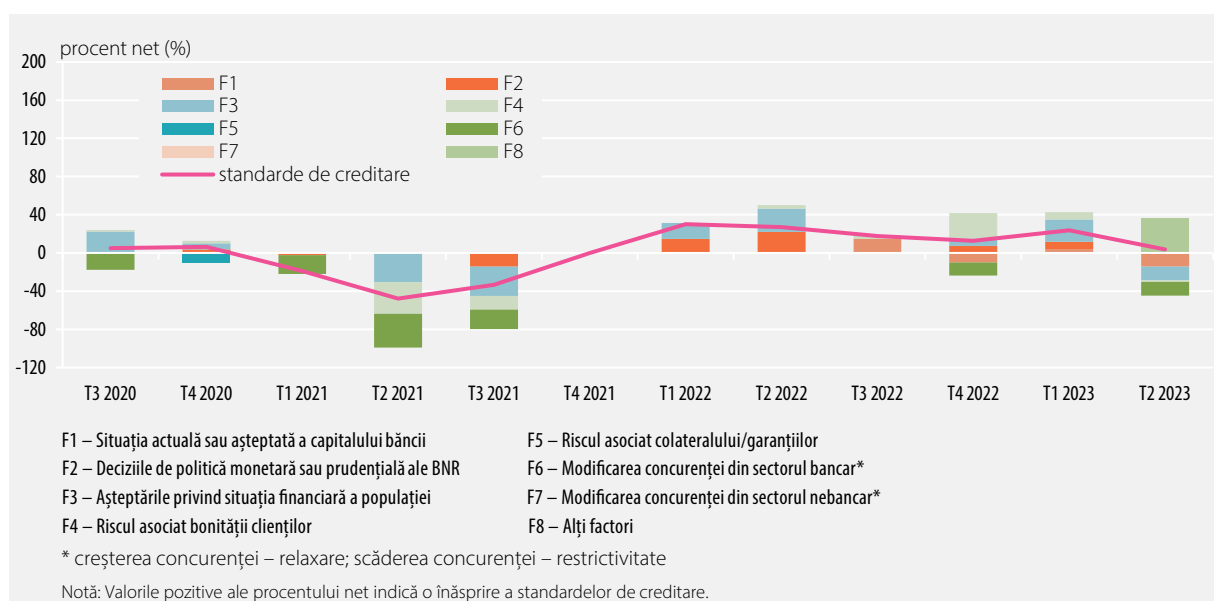
Grafic 2.10. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

Factorii care au acționat în sensul înăsprii standardelor de creditare pentru creditele de consum din T2 2023 au fost alții decât cei menționați în sondaj (35,8 la sută procent net), pe când situația actuală sau așteptată a capitalului băncii, așteptările privind situația financiară a populației și modificarea concurenței în sectorul bancar (-14,3 la sută procent net pentru fiecare din cei trei factori) au contribuit în sensul relaxării (Grafic 2.11).

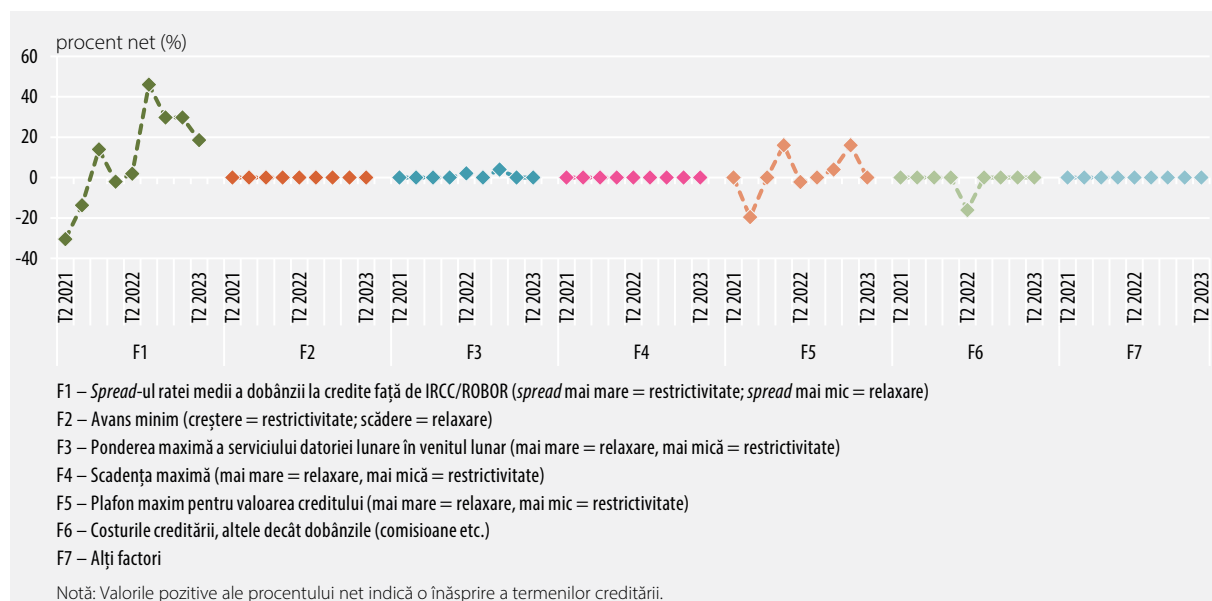
Grafic 2.11. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

Unicul termen al contractelor de credit de consum care a consemnat o înăsprire în T2 2023 a fost *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR (18,5 la sută procent net), Grafic 2.12.

Grafic 2.12. Termenii creditului de consum

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Băncile au raportat evoluții contrastante privind cererea pentru credite de consum în T2 2023, respectiv, 58,2 la sută dintre acestea susțin că cererea a fost moderat mai ridicată, 34,4 la sută au consemnat o cerere constantă, iar 7,4 la sută consideră că cererea a scăzut ușor. Pentru creditele de consum cu ipotecă, băncile au indicat în proporție de 78,5 la sută o cerere neschimbată, iar 21,5 la sută au raportat o diminuare a acesteia. Solicitățile pentru carduri de credit au rămas relativ constante (conform 55,7 la sută dintre bănci), în timp ce 36,9 la sută dintre instituții consideră că cererea a fost moderat mai mare. Pentru T3 2023, se preconizează menținerea neschimbată a cererii pentru toate subcategoriile de credite de consum ale populației, Grafic 2.9. Cererile de credit de consum neaprobată de instituțiile respondente s-au menținut la un nivel constant în T2 2023, Grafic 2.10.

Anexă

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex.: rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net (sold conjunctural).

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprit standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

